

“ Non est mortale quod opto „

Mesalia

ORGAAN VAN DEN — — —
OUDHEIDKUDINGEN KRING
— — VAN WUESTWEZEL

(DRIEMAANDELIJSCH TIJDSCHRIFT)

Derde Jaargang

1928

Nr. 3

Oudheidkundige Kring van Wuestwezel

EERE-VOORZITTERS :

Baron R. de Kerchove d'Exaerde, Burgemeester van Wuestwezel.

Z. E. H. Raeymaekers, pastoor-deken, Esschen.

VOORZITTER : Jos. Van der Jonckheyd, kosten-drukker.

ONDER-VOORZITTER : Artur Bosschaerts, onderwijzer, Gooreind.

SEKRETARIS : Karel Peeters, gemeentearchivaris.

SCHATBEWAARDER : Frans Verstraelen, onderwijzer.

AFGEVAARDIGDE VAN HET GEMEENTEBESTUUR: Corn. Theuns, schepen.

BESTUURSLEDEN :

E. H. J. Van Loenhout, onderpastoor.

Jozef Cools, onderwijzer.

Gustaaf Goris, onderwijzer.

Jozef Van den Zegel, onderwijzer, Achterbroeck.

BESCHERMENDE LEDEN :

Gemeentebestuur van Wuestwezel.

Hoogerw. Mgr. Hoppenbrouwers, prelaat van Grimbergen.

Hoogerw. Mgr. S. Le Grelle, huisprelaat van Z. H. den Paus, Bibliotheek van het Vatikaan, Rome.

Gravin L. du Chastel de la Howardries, Hollain.

P. Vermoelen, lid der Bestendige Deputatie, Hoboken.

J. Schobbens, griffier der provincie Antwerpen.

Petrus Aerden, gemeenteontvanger.

Jan Augustijns, Westdoorn.

J. Berben-Van Beeck, Kl. Beerstraat, 24, Antwerpen.

Maria Bervoets, onderwijzeres.

J. F. Bevin, Oud-leeraar H. B. S. Bergen op Zoom (Holl.)

Alfons Beyers, Dorp, 58.

A. Bogaert, gemeentesekretaris, Borgerhout.

Dr V. Bosschaerts, geneesheer.

Ben. Braeckman, ontvanger belastingen, Wetteren.

L. Braeckmans, drukker-uitgever, Brecht.

Frans Breugelmans, Handelslei.

W. J. J. C. Bijleveld, archivaris, Leiden (Holl.).

E. H. Celens, pastoor, Achterbroeck.

E. H. G. Celis, conservator v. h. Folklore Museum, Gent.

Fr. Claes, Conservator Musea « Steen » en « Vleeschhuis » Antwerpen.

Fr. Collin, Consciencestraat, 13, Antwerpen.

Louis Cools, Handelslei, 67.

Armand Cosemans, Ballaerstraat, 50, Antwerpen.

Jos. Cosemans, De Beuckerstraat, 17, Antwerpen.

R. Cuvillier, Brantstraat, 27, Antwerpen.

Gustaaf Deckers, Candidaat-Notaris.

E. H. C. De Clerck, Tolstraat, 54, Antwerpen.

E. H. L. De Coster, pastoor-deken, Eeckeren.

Edm. De Decker, Kerkplaats, Gooreind.

E. H. Karel De Decker, onderpastoor, Berlaer.

Wed. Eug. De Graef, Bredabaan, Gooreind.

Baron Fernand de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».

Jonkvrouw Gwendoline de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».

Baron Henri de Kerchove d'Exaerde, arrondissementskommissaris, Gent.

Jonkvrouw Marie-Claire de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».

Jonkvrouw Marie Louise de Kerchove d'Exaerde, Gent.

Baron Thierry de Kerchove d'Exaerde, Kasteel « Sterbosch ».

J. De Ridder-Van Beeck, Statiestraat, 17, Waterloo.

Alf. De Vrin, Edelinckstraat, 24, Antwerpen.

J. P. Dupont, Verbondstraat, 31, Antwerpen.

E. H. Gagelmans, pastoor, Hulsen (Baelen-Nethe).

Const. Goetstouwers, Calmpthoutsche Steenweg.

E. H. A. Goossenaerts, Legeraalmoezenier, Antwerpen.

Prof. Dr L. Grootaers, hoogleeraar, Leuven.

E. H. Alb. Henderick, leeraar.

Corn. Hens, maalder.

Jaak Hens, maalder, Meersel-Dreef.

H. Hoeben-Van den Wijngaert, expert-boekhouder, Hove.

Aug. Janssens, leeraar, De Bosschaertstr. 229, Antwerpen.

Jan Kenis, Westdoorn.

C. H. Koenraads, Leeraar M. O. Galileïstr., 131, Den Haag (Holl.).

Hub. Kunst, onderwijzer, Rheden (Holl.).

WESALIA

Orgaan van den Oudheidkundigen Kring
van Wuestwezel

ABONNEMENTSPRIJS : 5 fr. per jaar ; Buitenland 10 fr.

Redaktiesekretaris : KAREL PEETERS, Wuestwezel.

Beheer : FRANS VERSTRAELEN (postcheckrekening n° 1656.25)

De Schuttersgilden van Wuestwezel

1. Het Kolveniers-, Bus- of Sint-Kristoffelsgild

(2e vervolg)

Hoe het gild zich aanstelde. Wie er werd in opgenomen en waartoe hij zich verplichtte.

De gilden hielden vroegereuwsch schier uitsluitelijk het gemeenschappelijk leven gaande. Zij waren de spil waar alles zich rondom bewoog en begaf. Zonder hen niets te doen, noch te hooren, noch te zien op het dorp. Zij waren er fier om!

Sterk door den steun van de weledede grondheeren, berustend in hun eigen overheden, meesttijds van de voornaamste en invloedrijkste ingezetenen, die tegelijk de zaken van gemeente en gild beheerden, vatten onze Kolveniers, zooals overigens alle gildebroeders, hun aanzien en gezag hemelhoog op en beschouwden zichzelf als ietwat veredeld boven de gewone lui.

Zij hadden hun kleuren : blauw en geel hier ten dorpe, en hun eigen blazoen : twee vuurroeren, de kolven naar beneden, op een lazuren (blauw) veld, kruiselings gepakt tusschen de handgrepen eener Burgondische vuurkade, die vlammen schiet, en waar een gebloemde disteltak uit oprijst.

Den adel hunner heeren namen zij over, door het bijstikken van het stamwapen in hun gildebaniëren en wimpels. De heeren van der Rijt voerden in hun schild drie gegolfde kepers van keel (rood) op een veld van goud.

Onze Schutters betitelden daarbij heusch en preutsch, hun gilden: de « *edele Doelbus van Sint-Cristoeffel* », de « *edele Hantboghe van Sint-Sebastiaen* », de « *edele Kruisboghe van Sint-Joeris*. » Zij gingen er groot op. Zoo hier, zoo elders.

Hoog stonden onze gildebroeders bij het volk aangeschreven. Hun godsdienstige levenswandel en hun waardig optreden hielpen niet weinig om hun « *naeme ende faeme* », waar zij zoo op uit waren, ongerept te bewaren.

Voor hem die maar eenigzins van « *quaeden naeme* » verdacht scheen, was hun vroom gezelschap niet toegankelijk. Gedrag en zedelijkheid kwamen ter weegschaal. Wie zijn godsdienst niet vierde; wie zich niet deftig wist te houden, bleef buiten.

Wie zich aangaf, bewust dat er op hem niets was af te wijzen, om van het gild deel te maken, en « *ontfanghen te worden bij den Regimente* », d. i., door het bestuur, moest in den voormiddag « *ter ghewoonlijcker caemere* » of « *gulde-camer* » verschijnen en in het bijwezen van de « *gheswoorne ende ghemeijne guelden-broeders* » staande vóór den hoofdman « *met nuchteren mont* » plechtig den eed afleggen : « *alle poincten ende articulen van de Kaerte schutterlijck* » te onderhouden, de eer van het gild voor te staan, alle nadeel er van te weren en zijne overheden te erkennen, te eerbiedigen en te gehoorzamen.

De nieuwe gildebroeder van Sint-Kristoffel was dan verplicht een inkomgeld van twee gulden te betalen. Dit is telkens geboekt : « *ontfanck van incomelingen... comt ieder man twee gulden*. » Daarvan werd een gulden aan het altaar besteed; zestien stuivers kwamen het gild ten goede en de vier overige ontving de knaap.

Het gebeurde, dat een lid binnentrad « *voor een halven man* » en slechts een gulden « *incomen* » had te voldoen. In de rekening van het gildejaar 1737-1738, bl. 278, staan elf inkomelingen opgeteekend die samen twintig gulden betaalden; in die van 1748-1749, bl. 276, vijf die slechts acht gulden bijbrachten : telkens waren er twee voor halve mannen gerekend. Zoo werd ook Jan van Ostaeijen in 1758 voor eenen « *halven man* » aangenomen. Bl. 294.

De nieuwweling verbond zich jaar voor jaar zijn persoonlijken « *omslach* » of het aandeel waarvoor elke gildebroetler aangeslagen

werd, te storten voor de « *jaercosten* » van feestviering en wat daartoe behoefde of daaraan te kort schoot, hoofdzakelijk voor den jaarlijkschen Kerkdienst, veeltijds genaamd : « *den jaersanck van den pastoer* ».

Deze bestond in de twee gildemissen, aan het gildealtaar gezongen, waarin de nieuwe broeder verplicht was tegenwoordig te zijn en te offeren ten behoeve van het gild.

Ook diende hij op den feestdag van het Allerheiligste Sakrament, van den H. Patroon, ten kermisdage de mis bij te wonen en den offerpenning in de bus van het gild te steken.

Daarenboven moest hij deelnemen aan den « *Sinxen omgunc!* » en aan de processie van « *heylich Sacramentsdaech* ».

Hij hoefde « *voorsien te zijn ende binnen sijnen huijse te hebben alle getuigh tot sijnen persoon dienende, niet gehuert noch geleent* » maar hem in eigendom toebehoorende.

Hij mocht er niets van verkoopen, weggeven of vermangelen zonder voorkennis der gildeoversten en op voorwaarde een geringen penning ten bate van het altaar te schenken. Geschiedde de zaak tusschen gildebroeders, dan betaalde ieder een stuiver. Zoo lezen wij in de G. R. van 1697-1698, bl. 184 : « *ontfanghen van Sijmon Sijmons en Adriaen van Peelt over manghelinghe van een bus de somme van twee stuijvers* ». Handelde men met eenen vreemde, zoo moest de mangelaar, de weggever of verkooper alleen de twee stuivers afdokken.

Eens ingelijfd, mocht men niet willekeurig uit het gild scheiden. Wie het in den zin kreeg moest zich aanbieden bij hoofdman, koning en andere overheden en wettige redenen voorbrengen. Werden zij « *bij den Regimente geapprobeert* », dan moest de aanvrager zijn vertrek met de geldwaarde van een « *once silvers* » vergoeden.

Het geval is voorhanden van « *Peeter Adriaen Cornelssen* », die de som voldeed van twee gulden vijftien stuivers « *van uijt dese gulde te scheijden* ». (G. R. 1674-1675, bl. 92); en van « *Aariaen Jacobs van Looveren, van dat hij gulden broeder geweest (is) twee gulden.* » (G. R. 1712-1713, bl. 196).

Bij zijn afsterven moest de gildebroeder de doel- of kolfbus waarmede hij « *placht maentscheuten te schieten, als doodschult* » aan het gild achterlaten. Dit roer werd aan een nieuwingekomen schutter verkocht. Alzoo geeft het G. B. op : « *in ontfanck gebracht van een doelbus, dese gulde competeerende ende is ingekocht bij Jan Corn. van Pul voor de somme van seventien gulden vijf stuijvers* ». Voorwaar een extra-geweer! (1681-1682, bl. 121). « *Voor ontfanck van het roer van*

Peeter van Reut aen Laureijs Jacobs verkocht, de somme van vijf gulden en twee stuivers. » (1719-1720, bl. 214).

Het stond nochtans de erfgenamen vrij de bus van den overledene met vier gulden aan het gild te betalen, af te koopen.

Voor het geld van verkoop of afkoop der nagelaten schietbussen, was het gild gehouden den overleden broeder « *ter kercke ende heijlighe aerde* » te dragen, en tot lafenis zijner ziel een « *eerelijck uijtvaert* » te laten zingen, « *in het welck iedere gulde-broeder sal present wesen ende offeren* ».

Door deze gezamentlijke tegenwoordigheid der gildebroeders achtten de erfgenamen of familie zich verplicht hen te beloonen met een « *tonne oft halftonne goet bier te drincken te geven op een naevolghende teerdagh* ». Telkens is dit aangeteekend in dezer voege : « *van weeghen..... van een ton bier op sijn uijtvaert bij de guldebroeders gedroncken* ».

HET BESTUUR

Hoe het was samengesteld. Welke de bevoegdheid was van den HOOFDMAN en zijne houding en verantwoording tegenover opperhoofdman en bestuur.

Het bestuur van Sint-Kristoffels-gild was, zooals nagenoeg overal, samengesteld uit een *hoofdman*, een *koning*, twee *dienende dekens*, drie « *gheswoorene, afgaende of oud-dekens* », ook *oudermans* genoemd, den *alferis* of vendeldrager, een « *autaermeester* » en een « *serdant* », sergeant of kapitein.

Het droeg den naam van « *Regiment* » (van het Middeleeuwsch latijn : *regimentum* (1), dat gebruikt werd voor en hetzelfde is als *regimen*, bestuur, « *onder wiens commande alle de guldebroeders sullen staen* », gelijk de hoofdkaart van Leuven spreekt.

Beide laatste leden « *vanden Regimente* » bracht men in 1714, op bevel van den heer van het dorp, opperhoofdman van het gild, onderscheidelijk op twee.

Na hun verdwijnen met den besloten tijd stelde men in hun plaats een of twee oudermans bij.

De eerste in het bestuur is de hoofdman, het verantwoordelijk

(1) Du Cange. « *Glossarium*... » VII.
Schelleri. « *Lexicon Latino-Belgicum* » II.

gildehoofd, dat « *die saecken ordineren, regieren ende beschicken* » moet « *ten gemeijne onderhoudene ende welvaert.* »

Hem behoort als nieuwe gildebroeders te « *ontfanghen alsulcken personen, goet van naeme ende faeme als hem goetduncken sal* », en hun den « *behoerelijken eedt* » af te nemen; bevelen uit te vaardigen; schikkingen te treffen voor schietingen, maaltijden en feestelijkheden; de overtreders der gildewet te « *calengieren, colencieren* », d. i. te dagvaarden en in de boet te slaan.

Meestal handelt hij in gemeenzaam overleg en goede verstandhouding met koning, dekens en andere overlieden.

Als nu iets ernstig, iets gewichtig, dat heel het gildgemeenebest aanbelangt op handen is, worden samen met « *die ghemeijne gueldenbroeders* » ter vergadering aanwezig of opzettelijk geroepen, de beslissingen genomen, die dan « *door oordere ende last van de gulde* » worden medegedeeld en uitgevoerd.

Het laatste woord blijft immer aan den hoofdman die al wat « *bij de gulde geconsenteert* » of « *van de gulde geordineert* » en « *te laeste geleijt* » is, den « *gheswooren cnaep* » toevertrouwt het overal. « *aen te seggen* ».

En wat de gildeoverheden voorhouden en opleggen « *uijt cracht van hun officie* » of met de « *meer andere guldebroeders daer bij sijnde* » vaststellen en « *oordineeren* » moet ieder lid zonder tegenzin nakomen, gelijk, om de geijkte bewoording van de oude kaarten af te schrijven « *een goet schutter naer alle schutterlijke usantiën schuldic is ende behoort te doen.* »

Het hoofdmanschap kenden de Kolveniers toe aan de weledelē heeren van het dorp.

Daar deze zich meest elders ophielden en er belangrijker zaken te verhandelen hadden, als drossaard hier, ambtman daar, buiten- of binnenlands, laadden zij den last vn het gild op de schouders van een ondergeschikte, terdege bekwaam en achtenswaardig. Zij stelden dan, laat het gezegd, een *onderhoofdman* aan, door de gildebroeders zelf uit hun midden gekozen en voorgedragen, aan wien zij « *oerde* » gaven, zijn leven lang, hen in het bestuur te vertegenwoordigen en te vervangen, en als het « *zichtbaar hoofd* », anders niet geheeten dan *hoofdman*, het hooge gezag in hunnen naam te voeren.

Buiten het gegunde recht over het werkdadige hoofdmanschap te beschikken en het op voorstel van de gildebroeders te begeben, hielden zij nog de hand, juist geen zwaarwegende, op de gezaghebbers die den gekozen hoofdman in het bestuur ter zijde stonden : de altaarmeesters

en de serdanten, de mannen van de tucht, tot wier aanstelling zij insgelijks het « *oorae* » uitvaardigden.

Als later de heerlijkheden overal waren opgeheven en de rechtsmacht der heeren vernietigd, bleven onze gilden steeds opblikken naar de nazaten hunner vroegere meesters en ze als gildehoofden beschouwen.

Trouwens, deze gingen voort de gilden te steunen en wel te doen, en herwonnen hun geknachten invloed. Daar zij niet meer gelijk in vorige eeuwen over verscheidene heerlijkheden het bewind voeren, noch in het algemeen gesproken, hoogstaande ambten bekleeden, hebben onze huidige edellieden de handen vrijer en leven geruster, het meest nu, op hun ééne hof. Gemeenzaam en gemoedelijk kunnen zij zich meer tusschen de gildebroeders mengen, de eerste schoten persoonlijk lossen en verder in de overige spelen en feesten deelen.

Wie de HOOFDMANNEN waren.

Het hoofdmanschap werd, zooals gezegd is, bij het begin door de gildebroeders zelf den Welgedelen oprichter aangeboden ten gunste van zijn zoon, *Jonker Jacobus VANDER RIJT*.

Deze was, hoe bitter jong ook, de eerste hoofdman of juister op-perhoofdman, aangesteld in de plaats van zijn vader, *Jonker Willem II*.

Na dezes overlijden, verhief bij brief van 30 Juni 1663, de oudste zoon, *Jonker Scheldinus*, de dorpsheerlijkheid. Hij verbleef onophoudend in Holland, waar hij kapitein was in het leger, en bekommerde zich gaar niet om het hoofdmanschap onzer gilden. Het geviel hem wel, de eer te laten aan zijn jongeren broeder, den lieveling alhier.

Ziehier de naamrol der werkelijke hoofdmannen.

Allen zijn zij, even als de koningen, de dekens en andere overlieden, die aan de beurt komen, naar de schrijfwijze van den tijd, meestal met twee voornamen aangehaald, zooals zij in het G. B. voorkomen. In vroegere eeuwen was het gebruik schier algemeen de personen, ofschoon onder een enkelen heiligmaam gedoopt, met bijvoeging van vaders-, soms ook grootvadersvoornaam te verduidelijken. Alzoo *Jan Peeter Beijers* geldt : *Jan v a n Peeter Beijers*; *Adriaan Bertel Adriaensen van Looveren* : *Adriaan v a n Bertel v a n Adriaan van Looveren*. Nog immer leeft die spreekwijze in den volksmond voort.

1661. — *JAN PEETER BEIJERS* was de eerste « *gecoosen hooftman voor Joncker Jacobus vander Rijdt* », ongetwijfeld bij de oprichting van « *die cloveniers gulde* », waar hij zijn deel in had. Hoewel

hoofdman deed hij in de aanvangsjaren tweemaal den dienst van besturenden deken.

Onder zijn hoofdmanschap werd den 30 Mei 1674 Jonker Jacobus voornoemd, heer van « *Woestwesel ende Westdoorne bij doode sijns broeders Joncker Scheldinus.* »

De gilderekeningen begon hoofdman Beijers met het dienstjaar 1674-1675 zelf in het G. B. breedvoerig in te schrijven en met het jaar 1688 te onderteekenen. Meermaals « *Beijaerts* » geheeten, schreef hij immer *Beijers* ».

Hij bleef zijn ambt meer dan drie-en-dertig jaren uitoefenen, stierf in Achterbrugge, den 2 Februari 1695 en werd den 4n in de kerk begraven.

1695. — ADRIAEN HENDRICK VAN LOOVEREN, *hoofdman van de gulde*, was ook van de eerste Busschieters; als « *alferis* » staat hij op de lijst van 1673 aangeteekend. Hij was deken van administratie van het gildejaar 1681-1682.

Zoo het G. B. getuigt, hebben de gildebroeders « *hem versocht tot hoofdman aen Joncker Jacobus vander Reijt, heere van Wustwesel en Deurent.* » Deze stemde toe en gaf « *orde om hoofdman te wesen van de cloeniers gulde.* » Bl. 15, einde des books.

Hij schreef de gilderekeningen in zooals zijn voorganger, zes jaren lang, gaf slechts melding van de jaren 1700-1701 tot 1712-1713, en hernam na den oorlogstijd het gebruik de rekeningen in extenso mede te deelen tot 1719-1720; de volgende jaren liet hij het door een zijner onderhoorigen doen.

Hij zelf onderteekende een laatste maal de rekening van het gildejaar 1725-1726; de twee volgende werden gedaan « *in absencie van den hoofdman door sijne sieckten* ».

Adriaan van Looveren overleed in de Biest den 7 November 1728 na een drie-en-dertigjarig hoofdmanschap en werd den 9n in de kerk begraven.

1729. — JAN CORNELIS BEIJERS, *hoofdman van de cloeniersgulde*, werd tot den eed aanvaard in 1693; was deken van den jare 1703-1704, en altaarmeester in 1718.

Hij onderteekende een eerste maal als hoofdman de rekening van het gildejaar 1728-1729 en de laatste maal die van 1743-1744.

Intusschen vertrok uit deze wereld, in het begin van Januari 1739, de opperhoofdman, Jonker Jacobus van der Rijt, vier-en-tachtig jaren oud, en vier-en-zestig in het bezit onzer heerlijkheid.

Bij verhefbrief van 16 Februari a. c. volgde zijne dochter Catha-

rina Jacoba hem op als vrouwe van Wuustwezel, die vijf jaren nadien op hare beurt in den Haag, den 29 Januari 1744 stierf. Ditzelfde jaar ging het dorp over op den heer Frederik, graaf van Gronsveld, erfgenaam van de heerlijkheden zijner vrouw zaliger.

Jan Cornelis Beijers boekte persoonlijk de gilderekeningen van 1728-1729 tot 1739-1740, wanneer hij het inschrijven overliet aan Sijmon Peeter Sijmons, die hem opvolgde. Hij vervulde zijn ambt omtrent zeventien jaren en gaf den geest den 2 Maart 1745.

1745. — SIJMON PEETER SIJMONS, in het G. B. vermeld « *als hooftman van de cloveniersgulden den 30 Juni 1745 gecosen.* »

Hij trad in het gild ten jare 1714, schoot den koningsvogel in 1729 en droeg nog zijne koninklijke waardigheid toen hij hoofdman werd.

In het eerste van zijn hoofdmanschap werd de dorpsheerlijkheid verkocht aan den heer *Jonker Jan Frans Vinck, amptman van de stad en quartier van Antwerpen*, die het middeleeuwsch slot uit het water afbrak en het door een nieuwen bouw verving, het huidige hof, ettelijke schreden naar voren opgetrokken.

Sijmons ging nu in zijne hoedanigheid van hoofdman voort met de gilderekeningen aan te tekenen en onderschreef die van 1744-1745 als « *hooftman en konck* » en de vijf volgende enkel als « *hooftman* ».

Hij behield slechts zes jaren het hoofdmanschap, doch bleef tot zijn afsterven in 1766 het gild ten dienste en na de dood van zijnen opvolger gelastte hoofdman Peeter Cornelis Boden hem opnieuw met het inschrijven der jaarrekeningen.

1751. — HUIJBRECHT ADRIAEN VAN DE LANGERIJT, « *hooftman van de cloveniers gulde* » werd den eed afgenomen in 1742, verving Cornelis Jan Michielsen, die tijdens zijn dekenschap overleed en gaf rekenschap van het gedeelte van het dienstjaar 1747-1748 dat hij beheerde.

Hij werd hoofdman gekozen in 1751. Hij schreef en onderteekende de rekeningen van 1750-1751 tot 1757-1758.

Hij scheidde uit het leven den 9 December 1758.

1759. — PEETER CORNELIS BODEN begaf zich tot het gild ten jare 1738, was rekenplichtige deken van het gildejaar 1746-1747 en werd tot « *hooftman* » aangesteld in 1759.

Den 13 Oktober van het zooevengemelde jaar kwam de heerlijkheid in handen van « *Jonkvrouw Joanna Catharina Teresia Stevens, bij doode en als erfgenaeme* » van haren man, wijlen den heer J. Fr. Vinck.

Hij liet, zooals hooger gezegd is, de gilderekeningen door den oud-hoofdman Sijmons inschrijven en na dezes overlijden door een gildebroeder. Het was hem genoeg zijn naam onderaan de rekeningen van 1758-1759 tot 1779-1780 te zetten.

Hij verliet het aardsche na een twee-en-twintigjarig hoofdman-schap, den 28 Juli 1781.

1781. — CORNELIS GABRIEL PEETERS legde den eed af in 1750, gaf als deken rekening van het gildejaar 1770-1771, en werd « *hoftman van de cloveniers gulden van West-Weesel* » gekozen ten jare 1781.

Tijdens zijn bestuur erfde van wijlen zijne moeder, Jonkvrouw Stevens, den 5 Oktober 1785, Jonker Jan Frans Jozef Vinck het hof en de goederen van Wuustwezel.

Hoofdman Peeters onderhield zelf het inteekenen der rekeningen tot het gildejaar 1792-1793 en stelde er zijnen naam onder.

De Heer riep hem tot een beter leven den 17 Februari 1795.

Bij besluit van 31 Augustus van evengenoemd jaar schafte het Fransche schrikbewind overal de gilden af.

De Kolveniers gingen zonder eenig uitwendig vertoon niettemin voort, al bleef het hoofdmanschap zeven jaren onbezet.

1802. — ADRIAEN ADRIAEN VAN GESTEL, « *hooftman geworden in de jaeren 1802, den 5 September* ». Aldus het G. B.

Hij deed den Kolvenierseed ten jare 1790, had juist als deken van administratie van het gildejaar 1801-1802 de rekening overgelegd toen hij op voormelden datum als hoofdman werd uitgeroepen.

Den 10 December 1811, stierf te Antwerpen, de heer van het dorp, Jonker Fan Frans Vinck en werd opgevolgd door zijn zoon Jonker Ignaas Jan Jozef, die tijdens de regeering van Willem I, koning der Nederlanden, tot hooger en adel werd verheven en den titel verkreeg van Baron.

Adriaan van Gestel stelde zelf de rekeningen niet te boek : hij liet het over aan Jan Jozef Peeters, koning der Kolveniers, zijn voorgangers-zoon, die reeds van 1793-1794 het G. B. inschreef en het bijhield tot 1809-1810, wanneer hij in zijn schrijfwerk vervangen werd door zijnen neef Peeter Peeters.

De hoofdman bepaalde zich bij het jaar voor jaar afteekenen der gilderekeningen tot 1820-1821, en verwisselde het tijdelijke met het eeuwige den 18 Augustus 1822.

1823. — PEETER CORNELIS ROMMENS, « *hooftman* ». Bus-schietier geworden in 1803, was hij bestuursdeken van het gildejaar

1811-1812 en staat slechts zes jaren aan het hoofd der onderteekenaars van de rekeningen van 1823-1824 tot 1828-1829, die hij zelf in het G. B. bondig aantekende.

Maalder Rommens trad den 7 Juli 1830 de eeuwigheid binnen.

1833. — CORNELIS JORISSEN, *hoftman* », was in het Gild getreden ten jare 1825. Het hoofdmanschap stond een drietal jaren open, als hij daartoe gekozen werd.

Onder hem overleed alhier op het hof, den 13 September 1845, in den ouderdom van vier-en-zeventig jaren, de weledele heer Baron Ignaas Jan Jozef de Vinck de Wesel. Zijn zoon Baron Edmond Jozef volgde hem op in het erfelijk bezit der goederen.

In 1846 werden de nieuwe « *Conditien van het schieten van den vogel* » opgemaakt en de tweede feestschieting der eeuw gehouden.

Zijn naam schreef hij onderaan de rekeningstaten van 1843-1844 tot 1863-1864, die hij meestal zelf opmaakte.

Hij verliet het gild in 1870, na zeven-en-dertig jaren zijn hoofdmanschap te hebben waargenomen.

1871. — JAN BAPTIST VAN SANTVLIET, gaf zich bij de Kolveniers aan in 1855.

Ten gevolge van de leemte in de boekhouding van af 1864-1865 tot 1872-1873, is het niet geweten of hij korts na het vertrek van zijn voorganger als hoofdmans optrad, mogelijk wel.

Hij onderteekende de rekeningen van 1873-1874 tot 1878-1879; de drie volgende ontbreken wederom.

Hij gaf zijne ziel aan den Schepper terug, den 2 Augustus 1882.

1882. — FRANS-ANTOON VAN THILLO. — Samen met den voorgaande ten jare 1855 in de Bus getreden, werd hij naar het beweren der gildebroeders tot hoofdmans aangesteld, hoewel zijn naam geen enkele maal als dusdanig geboekt is.

Hij bekleedde zijn ambt gedurende twaalf jaren en ging ter eeuwige rust den 9 Januari 1894.

1894. — FRANS JAAK VAN THILLO staat als gildebroeder aangeteekend in 1882, en werd zijns vaders opvolger in het hoofdmanschap.

Hij was de opsteller en onderteekenaar van het vernieuwde reglement der vogelschieting, die voor 1895 opgezet werd, doch niet doorging. Zijn naam staat onderaan de rekeningschetsen van 1893-1894 tot 1898-1899, die hij zelf schreef.

Hij nam ontslag in 1900.

1900. — PEETER BEYERS. — In het Busgild gekomen ten jare 1891, werd hij na het ontslag van Fr.-J. van Thillo hoofdman gekozen en bleef het gedurende een tijdverloop van dertien jaren, tot hij den 19 November 1913 in den Heer ontsliep.

1914. — CORNELIS NEYS. — Onder de Busschieters aanvaard in 1907, werd hij tot hoofdman gekozen in 1914.

Hij genoot de eer van 's Konings Kabinetsoverste op zijnen naam de blijde mare van 12 November 1927 te ontvangen, waarbij Zijne Majesteit het Sint-Kristoffelsgild « *veroorloofde den titel van Koninklijke Maatschappij te voeren.* »

Deze heuglijke gebeurtenis werd samen met de verheffing van beide oudere dorpsgilden tot denzelfden hoogstaanden rang, door al-lerhande feestelijkheden, die nog versch in het geheugen hangen, luisterrijk gevierd, onder een onafzienbaren toeloop van duizenden en duizenden schutters en vreemdelingen.

Weze den huidige hoofdman het geluk beschoren zijne veroverde Bus nog lange jaren te besturen en haren heropbloei te bestendigen.

Wat behoort en past een GILDEKONING?

Waar vandaan de « BREUCKE »? Wie waren KONING?

Koning van een gild zijn is de eerepost, die den behendigste in het schieten te beurt valt. Hij staat in hooge achting, heeft den voorrang in stoeten, de eerste na den hoofdman, zoolang zijn koningschap duurt. Hij deelt in het bestuur, waar zijne stem in de beslissingen rakende de schietingen doorweegt.

Hij draagt de koningsbreuke met den papegaai rond den hals in alle openbare plechtigheden. Aan die breuk moet hij op eigen kosten een zilveren schild bijhangen en het gild met minstens eene « *tonne goet biers* » vereeren.

Daartegen wordt hij vanwege elken gildebroeder met eenige stuivers vergoed en is van onkosten van maaltijd en ander verteer dat gedaan wordt « *onder den uijtgestoken wimpel* » vrij.

In 1695 komt alhier bij de Kolveniers voor den Koning het gebruik in voege met een zilveren kroon op den hoed te mogen prijken, waarvoor het gild zeven gulden betaalde : « *item (ge)geven aen een kroon tot den koninck op den hoed te draghen de somme van seven gulden* ». (G. R. van 1695-1696, bl. 177).

Gebeurt het, dat de koning andermaal den vogel treft en alzoo « *dobbel coninck* » wordt uitgeroepen, dan brengt zijne « *conste ende schutterlijke hanteeringhe* » hem menigen gulden in den buidel.

Lukt het hem een derde maal den gaai van de wip te schieten, dan krijgt hij, met den titel van « *Keijser* », tien stuivers van elken medeschutter, wat hem wederom een rond sommeken bijbrengt; hij blijft van allerhande verteer ontslagen « *ten daeghe van sijne Keijzersfeeste* », en mag voor zijn leven lang deelmaken « *van den Regimente* ».

Of ooit een busschietster de gelukkige kans had een tweede en een derde maal den hoogvogel te doen nedertuimelen, geeft het G. B. niet op.

Het omhangen van de koningsbreuk vindt, naar sommigen beweren en oude gildeboeken aanteekenen, zijn oorsprong in de Ridderorde van het Gulden Vlies, ten jare 1429 door Philips den Goede ingesteld.

De hertog koos vijf-en-twintig van de kloekmoedigste mannen uit den adel, gaf hun een reglement, vele voordeelen en het recht bij feestelijke vergaderingen in het openbaar te verschijnen met den gouden halsband waar hij hen mede begiftigde, « *bestaande uit dubbele vuurstalen met de handgrepen ineengewerkt en aaneengeschalkeld door vonken- of stralenschietende keien* » (Jan David, *Vaderl. Historie*, VIII) met het uithangende vlies.

Hij en zijn opvolgers gedoogden dat de koningen der gilden soortgelijken halskraag droegen, doch zonder de ramsvacht.

Alzoo pronkten menige gilden met een koningsbreuk, in zilver, van hetzelfde fatsoen als de kraag der Gulden-Vliesridders, samengesteld uit meengestrengelde keien en vuurslagen waaraan het beeldje hing van hun heiligen patroon of de gekroonde vogel en twee gekruiste schietbussen met de lichtstralen.

Voorwaar kenden onze gilden hier de weelde niet van zulk kostelijk stuk; zij vergenoegden zich zooals nu met een zilveren ketting, vogel en schilden.

Volgt hier de naamrol der Koningen van het Sint-Kristoffels-gild :

Het weze vooraf nog herinnerd dat het Kolveniersgild van de twaalf eerste jaren slechts de « *notisiën van de Dekens* » geschreven in 1673, bezit die bepaald niets mededeelen over het eerste gildeleven.

Nochtans is het zeker dat te midden van de moeilijkheden der aanvangsjaren, twee schietingen naar den koningsvogel plaats grepen, te weten in 1662 en in 1666. Het gildeboek van Sint-Joris brengt ze ten blakke. De navolgende uittreksels, welke onze archivaris, de heer Karel Peeters, vond, uitschreef en zoo blijde ten dienste dezer verhandeling stelde, bewijzen het, en toonen ons aan hoe het pas opgerichte gild zoo bemoedigend door de Kruisboogschutters is gelukgewenscht

en onthaald : « *soo wanneer de nieuwe Cloveniersgulde den vogel hadden geschoten, sijn deselve wegens dese gulde beschoncken mette wijn ende bier.* » Alzoo de rekening van Sint-Jorisgild van 1662.

Dezelfde gulhartigheid ondervonden zij vier jaren later : « *Soo wanneer de Cloveniers den vogel schoten, betaelt voor wijn en bier omme den Coninck ende gulde te vereeren.* » (Rekening van 1666).

De namen der gildebroeders, welke bij die twee eerste vogelschietingen zich koning schoten en door Sint-Jorisgild verwelkomd en feest werden, zijn niet gekend.

1675. — Bij de schieting van nevengevoemd jaar, de eerste welke het G. B. opgeeft, en ongetwijfeld de derde die plaats greep, was het PEETER VANDERSCHUEREN, wellicht een van de eerste busschieters, die den vogel van de wip neerhaalde en als « *coninck* » bij het overleggen der gilderekening van 1674-1675 na den hoofdman aangegeekend staat, bl. 96.

1680. — PEETER VAN DE KEIJBUS, ten jare 1675 den eed afgenomen, schoot bij de volgende schieting, vijf jaren later, den vogel af. Hij werd koning uitgeroepen en als dusdanig onder de aanwezigen geteld bij de vereffening der rekening van het gildejaar 1679-1680, bl. 109.

1685. — GEERAERT CORNELIS VAN DOOREN. — Hoewel deze nergens in het G. B. noch als koning, noch zelfs als « *income-linck* » vernoemd wordt, maakt een bescheid van December 1686, toevoegende aan het archief van Sint-Elisabethsgasthuis te Antwerpen, hem kenbaar. Daarin erkennen G. C. van Dooren, « *coninck* » en J. P. Beijers, hoofdman van « *de busse* », samen met hoofdman en koning van den « *edelen Hantboge* » het eigendomsrecht van voornoemd gasthuis op den grond waar Bus en Handboog hunne schietingen hielden.

Geen melding geeft het G. B. verder van gildebroeders die den koningsvogel van de wip joegen, bij de feestelijke schietingen, die voorzeker, gelijk de rekeningen van onkosten en de melding van « *coninck* » tusschen de tegenwoordige gildebroeders bij het sluiten van menige rekeningen die het uitwijzen (jammer genoeg, alsdan door den hoofdman alleen werden afgeteekend); minstens nog tweemaal plaats grepen. Hoe zou het anders in de jaren dat het gild opging tot den hoogsten bloei die het beleefde!

1698. — HUYBRECHT JANSSEN VAN DOOREN, tot den gilde-eed toegelaten in 1675, schoot den koningsvogel van de wip in 1698.

Het voorrecht vrij te zijn van alle onkosten had hij eenige jaren te voren « *bij ghieft van aecorde, met overstaen van den hooftman, coeninck, deeckens ende gheswoorene ghuelden broeders* » reeds verkregen of eerder afgekocht « *voor sijn leeven lanck, waarvoor den selve aen den deecken heeft betaelt de soem van iij gulden* », G. R. van 1692-1693, bl. 161.

H. J. Van Dooren is vernoemd bij het overleggen van de G. R. van 1697-1698 en 1699-1700, bl. 190, tusschen de aanwezige gildebroeders, de eerste na den hoofdman.

In het jaar 1716 (verbeter in de eerste aflevering dezes, bl. 3), onderteekenden de vergaderde schutters voor de eerste maal eigenhandig de rekeningen. « *Huybrecht van Dooren* » schreef zijn naam zonder verdere melding op de plaats die hem toekwam.

Zijn koningschap behield hij tot de vogelschieting die ten gevolge van de beroerde oorlogstijden, en nog andere oorzaken eerst in 1718 geschiedde.

1718. — CORNELIS JAN BODE — zoo schreef hij zijn naam — in het gild getreden ten jare 1705, was deken van administratie van het gildejaar 1708-1709, en werd in 1714 door den heer opperhoofdman voor zes jaren « *serdeant* » genoemd.

Bij de vogelschieting van 1718 waarvan het G. B. gewaagt, was het vermoedelijk hij die den koningsvogel schoot. Zonder zich zelven als koning aan te duiden, staat hij meestal de eerste na den hoofdman onderaan de rekeningen.

1729. — SIJMON PEETER SIJMONS werd koning bij de schieting van 1729 en onderschreef een eerste maal als « *Konck* » de rekening van 1728-1729. Hij werd hoofdman der Kolveniers in 1745. Zie naamrol der hoofdmannen.

1751. — JAN JANSSEN SIMONS, ingekomen ten jare 1749, was dienende deken van het gildejaar 1751-1752, als hij zich koning schoot. Hij teekende de rekeningen tot 1757-1758 als « *coninck* ».

1759. — PEETER CORNELIS VAN T HILLO, woonachtig op het gehucht waarvan hij den naam droeg.

In de Bus aanvaard in 1749, was hij insgelijks besturende deken van het gildejaar 1758-1759, toen hij den koningsvogel neerhaalde. Hij legde zijn dekenschap, als beneden zijne koninklijke waardigheid, aanstonds neder.

Als « *koninck* » onderteekende hij, zooals boven, de rekenhouding van 1758-1759 tot 1764-1765.

Koning af, hernam hij het dekenschap voor het gildejaar 1772-1773.

1771. — JAN ADRIAEN SIMONS, bij de Bus aangesloten ten jare 1750, schoot den hoogvogel in 1771. Hij onderschreef als « *coninck* » de gilderekeningen tot 1780-1781.

1782. — PEETER VANDEN BROECK volgde in het koningschap op bij de vogelschieting van 1782, het jaar dat hij den gildebroederseed aflegde.

Hij teekende het G. B. als « *Koninck* » bij het sluiten der rekening van 1781-1782; de volgende jaren, tot 1792-1793, voegde hij eenvoudig achter zijn naam « *K* » of liet de koningsmelding weg.

Omkleed met zijne waardigheid verliet hij deze wereld den 25 September 1794.

Bij de wettelijke opheffing der gilden waren alle openbare feesten en schietingen stopgezet. Na de dood van Peeter van den Broeck, bleef de Bus zonder koning, evenals zonder hoofdman tot het tweede jaar der nieuwe eeuw, wanneer zij voor goed haar leven van vroeger hervatte met een nieuwen hoofdman en een nieuwen koning.

1802. — JAN JOZEF PEETERS, in het gild gekomen ten jare 1784, bediende het dekenschap van het gildejaar 1796-1797.

Met hart en hand aan het Busgild verkleefd, was het in de ruimste maat aan hem te danken dat Sint-Kristoffel de rampspoedige tijden kon trotseeren en doorspartelen.

Bij de feestelijke schieting van 1802 wipte hij den koningsvogel van de speer.

Een nieuwe zilveren breuk : ketting met vogel, werd vervaardigd. De nieuwe koning hechtte er het eerste schild aan met naam en jaartal.

Zijn naam schreef hij met bijvoeging van « *Koninck* » (soms niet), doch altijd op zijne plaats, na den hoofdman, onderaan de rekeningen die hij zelf bondig opmaakte van af zijn dekenschap tot 1809-1810, alsook nog de samengesmolten rekening van de gildejaren 1830 en 1831.

1846. — FRANS PEETERS, zoon van den voorgaande, gildebroeder geworden in 1837, verwierf het koningschap bij de tweede vogelschieting van het jaarhonderd, die ten jare 1846, na vier-en-veertig jaren tusschenruimte op de eerste volgde.

Hij hing het tweede schild met naam en jaar aan de koningsbreuk.

1884. — Er waren wederom bijna veertig jaren verlopen als de derde feestschieting der eeuw plaats greep : daar bleef het bij.

De weledele GRAAF ROBERT DU CHASTEL DE LA HOWARDRIES, in 1857 busschieter geworden, in het G. B. aangeteekend en met de gildebroeders gemeenzaam levend, trof den hoogvogel. Hij werd met uitbundig handgeklap koning uitgeroepen en verrijkte de halsketting met een zilveren schild met zijn naam, zijn geslachtswapen en het jaar der schieting.

1906. — GRAAF MAURITS DU CHASTEL DE LA HOWARDRIES, die, naar het voorbeeld van zijn edelen vader, zich in 1906 als werkelijk gildebroeder aangaf en zijn naam eigenhandig in het G. B. neerpende, schoot bij de groote wipschieting van dit jaar op zijne beurt de oppergaai af.

Hij hechtte insgelijks een zilveren schild met naam, wapen en jaartal aan de gildespanne bij.

BARON KAREL GERICKE VAN HERWIJNEN werd door de Sint-Kristoffelschutters in 1919 tot eere-koning gehuldigd.

Evenals zijne hooggeboren voorzaten met het gildewezen ingenomen, schonk hij ter gelegenheid van de verheffing van het Busgild een nieuw vendel en een nieuwen wimpel.

De adellijke heeren, die, beproefde schutters als zij waren, met een juist aangelegd gewerschot het Koningschap van het gild verkregen, stelden verdienstelijke mannen aan als plaatsvervangers. Deze genoten het voorrecht de zilveren halsketting in stoeten en bij feesten om te hangen, in hun naam den voorrang te houden op de overige ambtbekleeders, den hoofdman uitgezonderd, en het G. B. af te teekenen.

De eerste plaatsvervangende koning was JAN JOZEF STAEPELS. Hij trad in het gild ten jare 1888 en nam de bediening waar van bestuursdeken van het gildejaar 1905-1906.

Hij vroeg en bekwam in 1918 zijn eervol ontslag, doch bleef als *ouderman* tot zijn laatste uur met lijf en ziel aan de Bus gehecht.

Zijn opvolger was en is nog JAN ANTHONISSEN, die sedert 1907 van het gild deel uitmaakt.

Door de gildebroeders eenparig aangeduid om de plaats in te nemen van den inniggetrouwen en nog werkzamen J. J. Staepels, werd hij door Baron Gericke van Herwijnen met het plaatsvervangend gildekoningschap vertrouwelijk bedeed.

P. v. G.

Leo Kuylen, Oorderenweg, 1, Eeckeren.
 Jos. Leys, Dorp, 87.
 E. P. Libertus, o. f. m. klooster, Oever, Antwerpen.
 Louis Maes, kunst- en kerkmeubelen, Sint-Lenaerts.
 G. Mariën, Topaasstraat, 19, Berchem.
 Karel Meerbergen, prov. raadslid, Osystraat, 24, Antwerpen.
 M. Mertens, Cogels-Osylei, Berchem.
 Leo Michielsens-Van Beeck, schoolopziener, Cappellen.
 M. Moors, onderwijzeres, Hoogstraten.
 Ant. Mortelmans, Rolwagenstraat, 17, Antwerpen.
 Jos. Mortelmans, Berthoutstraat, 22, Berchem.
 P. J. Nuytemans, Oud-Gooreind.
 A. Ooms, Viersel.
 V. Ortenzi, Oude Koornmarkt, 58, Antwerpen.
 J. Peeraer, oud-schoolhoofd, Zundert (Ned.)
 Const. Peeters, Dorp, 108.
 Edward Peeters, Pyckestraat, 21, Antwerpen.
 Flor. Peeters, sigarenfabrikant.
 E. H. F. Peeters, pastoor, Oosterhout (Holl.).
 Louis Peeters, Hoevenschebaan, 6-8, Cappellen.
 René Peeters, fotograaf.
 Fl. Pellaers, Kleine Beerstraat, 30, Antwerpen.
 L. Pellaers-Van Beeck, Doornboomstraat, Hove.
 Edw. Pourbaix, brouwer, Gooreind.
 Victor Ribbens, Achterbroeck.
 Alb. Schöller, St. Pietersnieuwstraat, Gent.
 Dr L. Schöller, St. Pietersnieuwstraat, Gent.
 J. Segers-Reusens, Gitschotellei, 100, Borgerhout.
 Jos. Snepvangers, Lange Leemstraat, 73, Antwerpen.
 Willem Snepvangers, Dorp, 89.
 Jhr. Mr. M. W. Snoeck, Koestraat, 8, Zwolle (Holl.)
 Lod. Staepels, schilder.
 L. Stroobant, Voorzitter « Taxandria », Oostmalle.
 J. Thielemans, Heyvaertstraat, Schaerbeek.
 Frans Tiebos, Rudolfstraat, 11, Antwerpen.
 Louis Tiebos, Lange Dijkstraat, 78, Antwerpen.
 Eugeen Van Beeck, gemeentesekretaris.
 Jul. Van Beeck, Handelslei, 53.
 Louis Van Beeck, Maarsch. Fochlaan, 88, Schaerbeek.
 E. H. Dr. Van Dregt, pastoor, Nieuwmoer.
 E. H. Henri Van Bueren, pastoor, Borsbeek.
 Karel Van den Branden, Esschen-Wildert.
 E. H. A. Van den Heuvel, St. Pietersstraat, 1, Luik.
 Henri Van den Heuvel, aannemer.
 Wed. J. Van den Heuvel en Kind., Hotel « De Ster ».
 E. H. Lod. Van der Jonckheyd, leeraar.
 Neel Van Deuren, Milisstraat, 48, Antwerpen.
 Prof. Dr H. J. Van de Weyer, hoogleeraar, Leuven.
 Alf. Van de Wiele, Van Schoorstraat, 99, Schaerbeek.
 J. Van Elsacker, Duffelaerhof, Achterbroeck.
 E. H. J. van Genck, pastoor, Achtmaal-Zundert (Holl.).
 V. Van Himbergen, gemeentesekretaris, Raevens.
 J. G. A. van Hogerlinden, Arnhem (Holl.).
 E. H. van Horenbeek, pastoor, Gooreind.
 Frans Van Hoydonck, onderwijzer, Esschen.
 Frans Van Hoydonck-Hens, brouwer, Wernhout-Zundert (Holl.).
 Jozef Van Hoydonck, gemeentebediende.
 Michel Van Hoydonck, kantoor.
 Wed. Van Laerhoven-Van Beeck, Venusstraat, 44, Antwerpen.
 Frans Van Looveren, brouwer.
 H. Vanmassenhove, ontvanger tolrechten.
 Baron L. van Pottelsberghe de la Potterie, Melle.
 Baronnes L. van Pottelsberghe de la Potterie, Kasteel « Sterbosch ».
 A. Van Pul, rijksveearts.
 E. H. J. Van Roey, onderpastoor, Esschen.
 Dirk Vansina, letterkundige, Gooreind.
 J. Van Uytbergen, du Fourneustr. 29, Berchem.
 Al. Van Oers, Hertog Jan II straat, Erps-Querbs.
 Modest Verellen, wisselagent, Calmpthout.
 Th. Verellen, brouwer.
 Eug. Verheyen, Van Beersstraat, 6, Antwerpen.
 Ern. Verlooy, villa « 't Heibieke » Brasschaet-Polyg.

Constant Vervoort, postontvanger.
 Willem Vorsselmans, drukker-uitgever. Zundert (Holl.).
 Fr. Wouters, Bestuurder gevangenis, Tongeren.

LEDEN :

- Alf. Akkermans, Bleeken.
 J. Anthonissen, Kruisweg.
 J. Appelian, Van de Willei, 54, Brasschaat.
 Louis Bervoets, Van den Houte's lei, 3, Deurne.
 Corn. Boden, Westdoorn.
 Frans Boden, Westdoorn.
 Jan Boden, Westdoorn.
 Louis Boden, Westdoorn.
 L. Boden, Westdoorn.
 C. Braspennings-Herrygers, Sterbosch.
 Jan Brat, Dodoensstr., 12, Bergerhout.
 L. Bresselaers, onderwijzer, Loenhout.
 V. Breugelmans, Achterbrug, 149.
 E. H. Kanunnik Broeckx, pastoor-deken, Contich.
 L. Cornelissen, Heyslagsche baan, Brasschaat.
 Jan De Clerck, onderwijzer, Schooten.
 Jan Delcroix.
 G. De Ridder, Architect, Lozanastr. 90, Antwerpen.
 Ed. De Vrin, Edelinckstraat, 24, Antwerpen.
 Aug. De Winter, Boerhavestraat, 29, Antwerpen.
 J. Dupont, Augustynenstraat, Antwerpen.
 Corn. Elst, Van Vaerenbergstraat, 6, Berchem.
 Kanunnik A. Erens, Archivaris Abdij Tonger-
 Aadr. Francken, Baan [loo.
 L. Francken, Gasthuishoevestr., 22, Merxem
 Jan Freyters, Handelslei.
 Mme E. Frison, Lange Van Peltstraat, 32, Antwerpen.
 Em. Goetstouwers, Calmpth. steenweg.
 Felix Goris, Handelslei.
 J. Govaers, Korte Van Pelstraat, 15, Antwerpen.
 Jul. Hens, Dorp, 49.
 Louis Hens, provinciaal raadslid, Pulderbosch.
 Jan Hertoghs, Handelslei.
 Alf. Herrygers, Kruisweg, 103.
 Jan Herrygers, Paal, 190.
 L. Hiquet, student, Lier.
 J. Hofmans, Bestuurder der Melkerij.
 E. H. Kanunnik Jansen, O. P. archivaris der stad Turnhout.
 C. Kerremans, Handelslei, 60.
 August Kockx.
 C. Kockx, Polderstraat, 192.
 J. Kockx, Van der Keilenstr. 34, Antwerpen.
 E. H. Kanunnik J. Laenen, archivaris v. h. Aartsbisdom, Mechelen.
 A. Leenaerts, Walenstraat, 44, Antwerpen.
 Jan Leenarts, Eikestraat, 9, Berchem.
 Jozef Leenaerts, Baan.
 Louis Luyckx, Beersgat, 99.
 G. Meeusen, gemeentearchivaris, Esschen.
 Frans Meeussen, melkerijbestuurder, Loenhout.
 M. Meylaerts, Posterijhof, Gooreind.
 Corn. Neys, Heiken.
 F. Nickmans, Van de Wervestraat, 61, Antwerpen.
 Aug. Oerlemans, Dorp, 110.
 Fr. Oerlemans, Dorp, 110.
 Frans Paelinckx, Achterbrug.
 Frans Paelinckx, Steenweg Nieuwmoer.
 Fr. Pauwels, Elf Novemberstraat, 52, Merxem.
 Flor. Peeters, leraar M. O., Breda (Holl.).
 Frans Peeters, onderwijzer, Essen.
 Jan Peeters, hovenier, Calmpthout.
 K. Peeters, Dorp, 82.
 Maria Peeters, Bestuurster Naad- en Snij-
 school.
 Hendrik Pockelé, gemeentebediende.
 Louis Pockelé, trambediende.
 Karel Roelands, Kruisweg, 167.
 J. Roelen, Baan, 94.
 L. Schrijvers, provinciaal raadslid, Gooreind.
 E. Somers, Van Praetlei, 34, Merxem.
 E. H. L. Soons, Onderpastoor, Santhoven.
 Alfons Staepels, Kruisweg.
 Dr. R. Sterkens, Platanenstraat, 13, Brussel.
 P. J. Van de Locht, Dorp, 104.
 Frans Van den Bergh, Ginhave.
 Jozef Van den Bergh, Baan.
 P. Van den Broeck, Molenstraat, 112.
 P. Van den Broeck, Hamme (O. Vl.).
 M. Van den Keybus, Westdoorn.
 Alf. Van der Jonckheyd, Dorp, 69.
 Corn. Van der Jonckheyd, Handelslei.
 Clem. Vandoninck, onderwijzer, Meerhout-
 Gestel.
 H. Van Dyck, brouwer, Loenhout.
 J. Van Sand, Bredabaan, 160, Brasschaat.
 J. Van Tichelt, Bredabaan.
 Louis Van Geel, Dorp, 112.
 Fernand Van Gelder, Edw. Pecherstraat, 22, Antwerpen.
 Math. Van Gils, Heiken.
 Em. Van Hoeydonck, Polderstraat, 194.
 Em. Van Hoydonck, Polderstraat, 200.
 Jozef Van Looveren, Breikelen.
 Jozef Van Looveren, Baan, 95.
 Jozef Van Oevelen, Achterbroeck.
 J. Van Wyck, Vinkenstraat, 30, Antwerpen.
 Gerard Verstraelen, Vrijheid, Hoogstraten.
 Jozef Verellen, bediende, Dorp, 21.
 Corn. Vermeiren, Kl. Biest.
 St. Verelst, onderwijzer, Lier.
 Jan Verstraelen-Cox, Dorp.
 Al. Vervoort, Mutsaertstraat, 38, Antwerpen.
 Karel Vervoort, bediende.
 Alf. Weygers, Handelslei.
 Alf. Wouters, notaris, Merxplas.

Te verkrijgen op het Sekretariaat van den Oudheidkundigen Kring :
Wuestwezel en de Oorlog 1914-1918, door J. TYSMANS ... 3,50 fr.
Overzicht der Dagbladpers. (Gelegenheidsnum. van *Wesalia*) 2,— fr.
Verschenen jaargangen Wesalia ... 7,50 fr.
Afzonderlijke nummers ... 2,— fr.